

هيلي

(د ځوانو شاعرانو ګډه شعري جونگ)

راټولوونکی

Ketabton.com

محمد اسماعيل يون

۱۳۸۷ ل

هيلي

(د خوانو شاعرانو گډه شعري جونگ)

راتولونكى

محمد اسمعيل يون

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

هيلي	د کتاب نوم:
محمد اسمعيل يون	د راټولوونکي:
يون کلتوري يون	د خپرندوي:
۱۰۰۰ ټوکه	د چاپشپر:
۱۳۲۷ ل کال	د لومړي چاپ:
۱۳۸۷ ل کال	د دويم چاپ:
	د راټولوونکي
(۱)	د پرله پسې نومره:
	د خپرندوي
(۱)	د پرله پسې نومره:
ضيا الرحمن ضيا	د کمپوزر:

نيوليڪ

مخ	سرليڪ	گڻه
۱	د خوانو شاعرانو دا «هيلي»	۱
۲	يادبنت	۲
۷	د شعر دا تنڪي گلان	۳
۱۲	ددې جونگ د شاعرانو لنڊه پڙندگلوئي	۴
۱۴	ملت	۵
۱۶	غزل	۶
۱۷	د خيال په خٺو	۷
۱۸	د هوس په شونڊو	۸
۱۹	غزل	۹
۲۰	امن او جنگ	۱۰
۲۲	د وطن مينه	۱۱
۲۳	بې تنگ زرگي ته	۱۲
۲۵	غزل	۱۳
۲۶	د حيا په اور	۱۴
۲۸	د مينې دنياگي	۱۵
۳۰	د خزان غڀر	۱۶
۳۲	کله نا کله	۱۷
۳۳	د محبت گلونه	۱۸
۳۴	تپوس	۱۹

۳۵	د سولې لمر ته	۲۰
۳۷	غزل	۲۱
۳۹	کسات	۲۲
۴۱	د اور خپې	۲۳
۴۲	د لېموپه لار	۲۴
۴۳	د حسرت شغلې	۲۵
۴۴	غزل	۲۶
۴۵	د زړه درد	۲۷
۴۷	غزل	۲۸
۴۸	د زړه خبرې	۲۹
۴۹	غزل	۳۰
۵۰	غزل	۳۱
۵۲	غزل	۳۲
۵۳	غزل	۳۳
۵۴	غزل	۳۴
۵۵	غزل	۳۵
۵۷	پښتني انداز	۳۶
۵۸	غزل	۳۷
۵۹	غزل	۳۸
۶۰	پښتنه مينه	۳۹
۶۱	غزل	۴۰
۶۳	دا کور يوازې ستا دی	۴۱
۶۵	غزل	۴۲

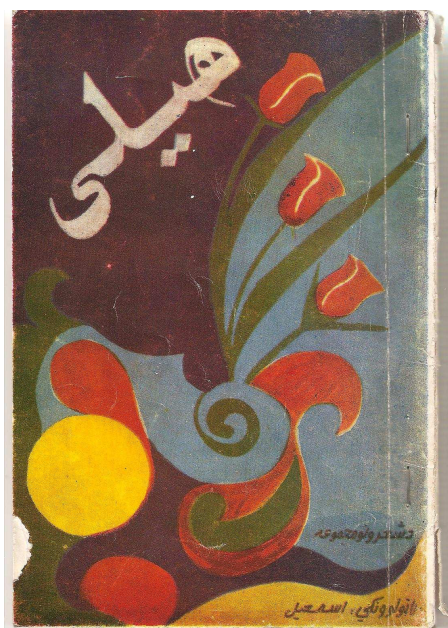
۶۶	د وطن هجر	۴۳
۶۷	غزل	۴۴
۶۸	غزل	۴۵
۶۹	غزل	۴۶
۷۰	غزل	۴۷
۷۱	شاهین نظر	۴۸
۷۲	غزل	۴۹
۷۳	پسرلی شو	۵۰
۷۴	غزل	۵۱
۷۵	د اوبنکو پیغام	۵۲
۷۷	د محبت کلی	۵۳
۷۸	د ارمان غېږه	۵۴
۸۰	غزل	۵۵
۸۱	غزل	۵۶
۸۲	سوې سواره	۵۷
۸۴	غزل	۵۸
۸۵	غزل	۵۹
۸۷	د بنایست اثر	۶۰
۸۸	توده مینه	۶۱
۸۹	شهید ته	۶۲
۹۰	د وینو ویالې	۶۳
۹۱	امتحان	۶۴
۹۲	د کانیو باران	۶۵

۹۳	غزل	۶۲
۹۴	کاره کاته	۶۷
۹۶	د هیلو کاروان	۶۸
۹۸	دهیلو غوتی	۶۹
۱۰۰	ای هپواده	۷۰
۱۰۲	پښتني حیا	۷۱
۱۰۳	نرگس لیمه	۷۲
۱۰۴	کتل	۷۳
۱۰۵	آه	۷۴
۱۰۶	ازمون	۷۵
۱۰۷	د ماضي خندا	۷۶
۱۰۸	د اوښکو جنازې	۷۷
۱۱۰	متکور	۷۸
۱۱۱	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

د دویم چاپ سریزه:

د ځوانو شاعرانو دا «هیلي»

د شعرونو دا جونگ چې ستاسو په لاس کې دی، دا د کوزې پښتونخوا یا لر افغانستان او بر افغانستان د ځوانو شاعرانو د شعرونو د بېلگو یوه ټولگه ده. دا ټولگه ما له نن څخه نږدې

(۲۱) کاله دمخه پر ۱۳۶۶ ل کال، راټوله کړې وه او پر ۱۳۶۷ ل کال، د هغه وخت د ځوانانو سازمان له خوا د زرگونو ټوکو په شمېر چاپ شوي ده. هغه مهال زه د خوشال خان لېسې د دولسم ټولگي زده کوونکی وم او تخلص مې لاهم نه و غوره کړی.

د تعلیم او تحصیل په بهیر کې چې د چا د شعرونو، لیکنو او

يا بل کوم ځانگړی اثر چاپ شي، نو دومره کيف لري، چې سړی يې بل مثال نه شي وړاندې کولای، په تېره بيا په هغسې حالاتو کې چې د چاپ وسايل هم په نشت حساب و او اقتصادي تنگسيا هم تر حده زياته وه. زه لاد خوشال خان لېسې د يوولسم ټولگي زده کوونکی وم، چې ددې لېسې د ادبي انجمن د مشر په توگه وټاکل شوم، د دوو کلونو په بهير کې مو په لسگونو غونډې او مشاعرې جوړې کړې او په نورو ناشمېره ادبي غونډو، مشاعرو او سيمينارونو کې مو گډون وکړ، دا مهال په خوشال خان لېسه کې د ځوانو شاعرانو داسې يوه خپه راوتوکېدلې، چې د دې بنوونځي تر شمېره وتو زده کوونکو شاعرۍ او ليکوالۍ ته مخه کړه. هغه وخت د اوس په شان د شعرونو او ليکنو چاپ، عادي خبره نه وه، کتاب خود ډېرو مطرحو او خال خال شاعرانو چاپېده، شخصي چاپخونې نه وې او په خپلو پيسو د کتابونو چاپ هم ډېر دود نه و، يوازې دولت د ليکوالو اثار چاپول او يوازې دولت ددې وس درلود، نو دا مهال د ځوانو شاعرانو د شعرونو او ليکنو چاپ، د هغوی په ادبي ژوندانه کې ډېر مثبت تاثير درلود. د همدې دولسم ټولگي په بهير کې ما يوه هڅه پيل کړه، د هغو ځوانو شاعرانو، چې دا مهال ما سره په لېسه او ادبي انجمن کې و، د هغو د کلام بېلگې مې غونډې کړې، تر لېسې بهر د ځينو نورو ځوانو شاعرانو؛ بنځينه وو

او نارینه وو، د کلام بېلگې مې انتخاب او همدارنگه په کوزه پښتونخوا کې د یو شمېر ځوانو شاعرانو له چاپي او ناچاپه شعري ټولگو څخه مې هم ځینې بېلگې غوره کړې او په دې ډول مې د هغه وخت د ځوانو شاعرانو د شعرونو یو غورچاڼ یا منتخب ورڅخه جوړ کړ. په دې مجموعه کې په ټولیز ډول د هغه مهال د (۴۰) تنو ځوانو شاعرانو د کلام (۷۴) بېلگې خوندي شوي، دا هغه شاعران دي، چې تر دې مهاله د یوه هم په مستقل ډول د شعرونو ټولگه نه وه چاپ شوې، خو په ځینو اخبارونو او گډو شعري مجموعو کې یې یو یا څو شعرونه خپاره شوي وو، ځینې په کې داسې شاعران هم شته چې د لومړي ځل لپاره یې په همدې شعري جونگ کې شعرونه خوندي شوي دي. په یوه لښتلیک کې د شاعرانو د زېږېدو ځای او نېټه هم کښل شوي، چې له یو درې څلورو تنو پرته د نورو اکثره، د زېږېدو پر کال مطمین یم، خو ځینو یې چې وروسته بیا په نورو ټولگو کې خپل ځانونه معرفي کړي، د زېږېدو کال یې همغه نه دی بنودلی، چې هغه مهال یې ماته راکړی و. ددې شعري جونگ تر چاپ وروسته د شلو کلونو په بهیر کې په دې مجموعه کې ځینې راغلي شاعران اوس د گڼو چاپي او ناچاپي اثارو خاوندان او په ټولنه کې مطرح لیکوال دي، خو ځینو یې له دې فاني نړۍ نه کډه کړې او ځینې نور هم له خپل هېواده مهاجرت ته اړ شوي دي. کله

چې مې پر ۱۳۲۶ل کال کې دا شعري جونگ ترتيب کړ، نو بيا يې د چاپ په لټه کې شوم، هغه وخت په خوشال خان لېسه کې د زده کړې ترڅنگ د «درفش جوانان» اوونيزې قلمي همکار هم وم، له هغې لارې مې د هغه وخت ځوانانو سازمان ته مراجعه او د دې کتاب د چاپ هيله مې ترې وکړه، هغوی تر دې دمخه ځينې ادبي کتابونه چاپ کړي وو، خو اکثره يې په دري ژبه وو، دې کار ماته ښه پلمه په لاس راکړه، نو په ټينگار سره مې د خپلې ژبې د استحقاق له مخې ددې مجموعې چاپ پرې ومانه، هغه وخت د چاپ دا ډول عصري وسايل نه وو، هغوی دا جونگ په لاسي ټايپ، ټايپ کړ او بيا يې په افيستې ډول، په سپين کاغذ کې چاپ کړ، د کتاب کاغذ ښه و، خو څرنگه چې متن ټايپ شوی و، نو چندان ښه نه برېښېده، خو بيا هم د هغه وخت د امکاناتو په حدودو کې يې چاپ ښه او مناسب و.

کتاب مې د ۱۳۲۶ل کال په وروستيو کې هغوی ته ورکړی و او د ۱۳۲۷ل کال په لومړيو کې، چې زه د کابل پوهنتون محصل وم، چاپ شو او په زرگونو ټوکه مې بيا ځوانو ليکوالو ته په وړيا ډول وپېښه. دا دی ددې اثر تر لومړي چاپ پوره شل کاله تېرېږي، هغه وخت زه د دولسم ټولگي زده کوونکی وم او دا دی اوس چې د ۱۳۸۷ل کال وروستۍ مياشتې دي، زه د کابل پوهنتون استاد او د پوهندوی علمي

پورې ته رسېدلی یم، دا کتاب یو ځل بیا چاپوم او د هغه وخت خاطرې او ارزښتونه بیا راتازه کوم. د تېرو شلو کلونو فرهنګي زیار او کار مې داسې په یاد دی لکه دا تېره ورځ چې تېر شوي وي. فرهنګي کار په ډېره مینه، صداقت او احساس ترسره کېږي، کومه مینه چې شل کاله دمخه له ماسره د خپل فرهنګ د غورېدلو لپاره وه، هغه اوس هم راسره ملګرې ده او هر ځای ته راسره بدرګه روانه ده. که له فرهنګ، خپلې ژبې او خپل ملت سره د مینې زور نه وای، نو دا شلکلن فرهنګي منزل مې نه شو وهلاي.

اوس چې زه د خپل تېرو فرهنګي کارونو پر بیا سمون او راټولېدنګ بوخت یم، نو د ځوانو شاعرانو دا اثر د خپل دې پیل کړي کار د لومړي اثر او هیلې په توګه یو ځل بیا خپروم، ما خپل فرهنګي کار پر «هیلې» پیل کړی او له هیلو سره به پايښم، له نورو درنو لیکوالو څخه هم هیله لرم، چې تل هیله من اوسي او خپل زړه ته د نهیلې بلا پرېږدي، په همدې هیله دا «هیلې» ستاسو په مخکې ږدم او د لوستلو بلنه یې درکوم.

په درناوي

پوهندوی محمد اسمعیل یون

د ۱۳۸۷ ل کال د سلواغې ۳مه

کابل- افغانستان

يادښت

اوس زموږ د هېواد د ادبياتو په نړۍ کې د ادب ځوانې غوتې غوړېږي او د شعر چينې خوتېږي، چې دا کار زموږ له هيلو ډکو زرونو ته خوښي وربښي، د (هيلې) په نوم د شعرونو دغه جونگ چې ستاسو په لاس کې دی، د گلبن د تنکيو سرو غونچو د خدا يوه څپه ده، چې په غوړېدو به يې زموږ اميدونه تازه او تنده به مو پرې ماته شي.

د نوي او زاړه ادب ترمنځه د نږدېوالي غټه وسيله او رابطه هم داده، چې د ځوانو شاعرانو تازه اشعار د چاپ ډگر ته راووتې، په دې لړ کې غواړو، چې د قبایلي ځلميانو د اشعارو خوږه مجموعه، چې د بناغلي اسمعيل له خوا راټوله شوې ده او د کوزې پښتونخوا ځوان شاعران يې هم له ياده نه دی ايستلي، د قدر وړ بولو.

د ا.خ.د.س. مرکزي کمېټه به په راتلونکي کې هم د لري او بري پښتونخوا، د ځوانو شاعرانو او ليکوالو د استعدادونو د غوړېدلو په هيله، د داسې شان مجموعو په خپرولو کې خپل هاند او هڅه ونه سپموي.

په دې هيله چې زموږ د ادبياتو په گلبن کې د ځوانو شاعرانو گرمه وينه وچلېږي، خپلې خبرې پای ته رسوم.

په درنښت

د ا.خ.د.س. مرکزي کمېټه

د شعر دا تنکي گلان

د شعرونو دا مجموعه، زموږ د گران هېواد افغانستان او پښتونخوا د يو شمېر ځوانو او تنکيو شاعرانو او ناظرانو شعرونه او نظمونه په غېږ کې نيسي. بي له شکه، دا اثر به د برو او لرو ولسونو له پيوستون سره مرسته وکړي او د ځوانو شاعرانو په تشويق کې به بي اغېزې نه وي.

د دې مجموعې موضوعات، عشقي، ملي، اجتماعي او انتقادي دي، خو د فورم له پلوه زياتره په غزل کې راځي، ازاد شعرونه او نظمونه هم لري.

په دغه مجموعه کې هڅه شوې ده، چې په لومړي گام کې د هغو کسانو شعرونه او نظمونه راټول شي، چې تراوسه پورې يې زموږ په مطبوعاتو کې د چاپ او نشر لږ چانس موندلی دی. زموږ په عقیده، مطبوعات د ځوانانو د استعدادونو د روزنې او ودې ډېره بڼه وسيله ده، مطبوعاتې نړۍ د زده کړې ځای او د ځوانو هيلو د غوړېدو ډېره غوره سرچينه ده. په دغه پراخه جهان کې شاعران او اديبان نه يوازې د ادبي ماليارانو په توگه د گلو کر کوي، بلکې د دغې زړه رابښکونکې دنيا له څپاند سيند څخه يو يو څاڅکی هم راپورته کوي او خپله تنده پرې ماتوي.

ادبي نقادان دنده لري، چې د خوانو شاعرانو پر شعرونو د دې پرنسيپ له مخې چې څنگه يې بايد وليکي؟! بنوونيزه کره کتنه وکړي. د لوناچارسکي د وینا له مخې: «نقادان د ليکوالو او شاعرانو استادان دي، خو دوی حق نه لري، چې ځانونه استادان وبولي، ځکه چې که له ادبي نقادانو څخه په نقد کې تېروتنه وشي، نو همدغه شاعران تر بل هر چا څخه زيات د هغوی تېروتنې ورسمولای شي!» زه دغو شاعرانو ته په عمومي ډول سپارښتنه کوم، چې د هېواد د مجربو او نوبتگرو شاعرانو شعرونه په ژوره توگه ولولي او د نړۍ د هغو شاعرانو اثار هم مطالعه کړي، چې په پښتو او دري ژبو ژباړل شوي دي. زموږ د گران هېواد خوان شاعران او ليکوال بايد يوه گړۍ هم د کرغېړنو افکارو په چاپېريال کې ونه اوسي، ځکه هغوی يې په پراوونو شاته پرېږدي، د نمونې په توگه: که کوم شاعر خپله ټوله شاعري يوازې او يوازې د يوې نجلی د ښکلا لپاره وقف کړي، نو هغه به نه يوازې د خور بدلو پرگنو پر وړاندې خپل تاريخي رسالت لکه څنگه چې ښايي هماغسې سرته نه وي رسولای، بلکې په جرئت سره دا ويلاى شو، چې د تکامل له بهير څخه به په پراوونو بېرته پاتې وي او بايد د خپلې شاعرۍ پر سرنوشت باندې له سره غور وکړي او د وخت او زمان له هیلــــــــــــو او غوښتنو سره سم پيوند ورکړي. زموږ عقیده دا ده، چې داسې شاعران دي د

خوبانو بنکلا وستایي، خو خپل لوخ او برېنډ ولسونه دې هم نه هېروي. په دې ارتباط کارل مارکس څه بڼه وایي: «که چېرې څوک یوازې د ځان لپاره کار وکړي، بنایي لوړ شاعر، د پوهې څښتن او نامتو شخص شي، مگر هېڅکله نه شي کولای چې بشپړ شخص او په رښتیني توګه ستر وي!».

کارل مارکس: «په استثمار ګره ټولنه کې ترقي له یوه کرکجن اوریالونکي رب النوع سره تشبه کوله، چې نه یې غوښتل خپل نوښاد د مړو له کوپړیو پرته په بل شي کې وڅښي!» تاریخ ددې خبرې شاهد دی، چې کلونه کلونه او حتی په پېړیو یو شمېر شاعران او لیکوال د پاچایانو، سپاه سالارانو او شاهانه دربارونو په خدمت کې وو، خو د خلکو د پرګنو نه ایلبدونکې ارادې ته یې په خپلو ایجادیاتو کې ځای ور نه کړ او له دې نه بې خبره وو، چې د ولس د خپل شویو ارادو او هیلو انعکاس هغه تلپاتې پیغام دی، چې د خلکو شاعر یې د تل لپاره له ځانه سره لري. دوی په دې هم نه پوهېدل او که پوهېدل نه یې غوښتل چې رښتیني قدرت په وسلو او د شاهانو په تاجونو کې نه، بلکې د بېوزلو پرګنو په لور او اوچت مقام کې پروت دی.

د ژمنو شاعرانو افکار که د زمانې په کړلېچونو کې په تیره هم واچول شي، نو د شنه کېدلو او غوړېدلو امکانات یې ډېر او د تل لپاره به د وخت او زمان په سرو منګولو کې د سرو

جنه و په خپر ورپېرې او وځلېرې، ځکه تاریخ پر هغوی باندې د صحت مهر لگولی دی او تر پایه پورې به د مهربانې مور په شان په خپله پسته، خو له حوادثو څخه په ډکه غېر کې ځای ورکړي. هېڅ ډول بې بنسټه تورو نه به د هغوی پر ورین تندي باندې د مرو ایرو گرد هم ونه شي پاشلی او دا ځکه چې دا د خلکو مال دی او د هغوی پرون، نن او سبا پورې تړلی دی، نو ځکه یې له لاسه هم نه ورکوي او د بلې ډیوې غوندې یې وړانګې لاپسې خورېږي، تر پولو او سرحدونو څخه اوږي او د ځمکې د کړې د هر گوټ تیارې رڼا کوي. دا د شعري نړۍ یو اړخ دی.

ددې په مقابل کې زموږ د معاصر شعر او ادب په ځوانه ادبي پروسه کې منفي تمایلاتو او بېګانه پدیدو، نه یوازې زموږ نوی او مترقي شعر او ادب خوږ او ښکلی نه کړ، بلکې خپل ناولی سیوری یې هم پرې وغورځاوه.

د هر ملت د مترقي ادبیاتو په بهیر کې منفي تمایلات ددې سبب کېږي، چې د هغې دورې ادبیات په موقتي توګه په ولس کې تجرید کړي او د هماغې ادبي دورې جریان د بې لارۍ لور ته سوق کړي. د دې لپاره چې زموږ ځوان شاعران او ادیبان د بېګانه پدیدو ښکار نه شي او د هغوی له پیروۍ څخه ځان وژغوري، نو باید د سبا په هیله د خپل شعري په بڼ کې بې مېوې نیالګۍ کېننوي او باید د هغه چا په شان هم نه

شي چي د اوبو په ډکه وياله کې د تېرېدلو لپاره يوازې شو
لوتې وغورځوي او يو ځلې پرې تېر شي، خو د دويم ځل لپاره
نه دده په درد خوري او نه هم د نورو لارويانو!

په هر حال مهمه خبره داده چې د «درفش جوانان» نشراتي
موسسې تقريباً د خپل (۸) کلن نشراتي کار په ترڅ کې د
لومړي ځل لپاره د يوې ځانگړې پښتو مجموعې د خپرېدو
لپاره تکل کړی دی، نو ځکه يې دغه کار د ستاينې وړ بولو.
موږ چمتو يو چې په راتلونکي کې د پراړزښتناک اثار د
درفش جوانان د نشراتي موسسې د مسوولينو په واک کې
ورکړو، خو يې دغه موسسه په خپل وخت کې د مينه والو
خدمت ته وړاندې کړي. همدا راز د دې مجموعې د
ترتیبوونکي ځوان شاعر اسمعيل زيار گټور بولو او د نېکو
هڅو پلوی يې کوو.

په مينه

محمد نبي صلاحي

د هغو شاعرانو لنډه پېژندگلوې چې په دې شعري
جونگ کې شامل دي:

د زېږېدو ځای	د زېږېدو کال	گڼه نوم
میدان وردگ	۱۳۴۰ل	۱ عبدالملک بېکسیار
ژوب	۱۳۴۴ل	۲ الله داد روښان
کونړ	۱۳۳۹ل	۳ کریمه لمبه
جنوبي پښتونخوا کویټه	۱۳۴۵ل	۴ اختر خوشال
تنگرهار	۱۳۴۲ل	۵ صفيه صديقي
پېښور	۱۳۴۳ل	۶ محمد رياض
کونړ	۱۳۴۵ل	۷ ممتاز
تنگرهار	۱۳۵۱ل	۸ نادية مينه
سوات	۱۳۴۵ل	۹ فيروز شاه
تنگرهار	۱۳۵۲ل	۱۰ صديق الله بدر
کونړ	۱۳۴۹ل	۱۱ محب الله خپلواک
میدان وردگ	۱۳۵۱ل	۱۲ زهره خپه
جنوبي پښتونخوا پښين	۱۳۴۳ل	۱۳ محمد يوسف قردان
کونړ	۱۳۵۰ل	۱۴ جمشيد
غزني	۱۳۴۳ل	۱۵ علم
لغمان	۱۳۴۳ل	۱۶ پلوشه ساپی
جنوبي پښتونخوا وورلايي	۱۳۴۳ل	۱۷ تېمور شاه بهار
کونړ	۱۳۵۰ل	۱۸ عطا محمد
کونړ	۱۳۴۹ل	۱۹ عبدالله پانوس

جنوبي پښتونخوا-لورلايي	۱۳۴۹	شفيق احمد بدر	۲۰
لوگر	۱۳۴۹ل	ساجده عبدالله	۲۱
غزني	۱۳۴۸ل	حبيب الرحمن قربانخېل	۲۲
جنوبي پښتونخوا-لورلايي	۱۳۴۲ل	عبدالغني مبارز	۲۳
خوست	۱۳۴۹ل	محمد ظفر تڼی	۲۴
باجوړ	۱۳۴۵ل	ملوک هوس	۲۵
پښين	۱۳۴۲ل	فيض محمد شهزاد	۲۶
کونړ	۱۳۴۹ل	ظاهر شاه ظاهر	۲۷
وردگ	۱۳۴۳ل	احمد تکل	۲۸
تنگرهار	۱۳۴۰ل	فريده هوډ	۲۹
سوات	۱۳۴۳ل	سرزمين اسرار	۳۰
کاپيسا	۱۳۴۵ل	ملالی ساپی	۳۱
کونړ	۱۳۴۵ل	فيض محمد تصور	۳۲
کندهار	۱۳۴۴ل	عطيه افق	۳۳
گومل	۱۳۴۵ل	امان الله غلجی	۳۴
سوات	۱۳۴۶ل	عالم زېب	۳۵
تنگرهار	۱۳۵۰ل	لعل پاچا	۳۶
تنگرهار	۱۳۴۰ل	محمد قاسم هيله من	۳۷
خوست	۱۳۴۰ل	لاهور تکر	۳۸
کندهار	۱۳۴۰ل	شفيقه رڼا	۳۹
لغمان	۱۳۴۶ل	اسماعيل	۴۰

ملت

څنگه په سوچويي کړم ناز دې له خدا سره
جوړ له لوړو غرويي کړم ناز دې له خدا سره

نن چې د اغيار پلو، سترگو کې موسکي شولې
دود د سپېلنويي کړم ناز دې له خدا سره

څيري گړېوان، وينې مې خپل، پردی، اشنا او يار
شمار په لېونويي کړم ناز دې له خدا سره

سري سترگي مي نه گوري، نينه د عمرو شوگير
ډوب په نيمو شپو يې کړم ناز دې له خدا سره

هېڅ په خود کي نه يم، گرځم بېگانه له ځان
خدا پرود پردويي کړم ناز دې له خدا سره

څه چاري دې وکړي را، وړم چې ناز د کس ناکس
څنگه بي پښتويي کړم ناز دې له خدا سره

اوس نوراته خنده ته، خو چې دې هوس کېږي
سريه زنگونويي کړم ناز دې له خدا سره

دا په بېکسيار باندي، ستا منت د عمر شو
گډ په غزلويي کړم ناز دې له خدا سره.

عبدالملك بېکسيار

غزل

راگوري چي قدم بدمه په څو کود ازغو
پرهر د زرگي سم بدمه په څو کود ازغو

سپرليه چي بيا نه کړي گل په وينو کي غرقاب
ورځمه پرې قسم بدمه په څو کود ازغو

چي هر واري درگورمه اشنا زخمي سینه
د گل په څپر هر دم بدمه په څو کود ازغو

لاوس هم په نظر ویشتلې زړه وایم چي روغ
ساده یمه ملهم بدمه په څو کود ازغو.

رقيبېه د ارمان څلي ته څپرېم بېکسيار
خپل ژوند کي يو وخت هم بدمه په څو کود ازغو

عبدالملك بېکسيار

د خیال په څڼو

گوره زړه د خیال په څڼو مه زانگه
هسې د وصال په څڼو مه زانگه

ستړې تصور مې درختی نه شي
بس نود هلال په څڼو مه زانگه
غېړ کې به دې خدا پرو که څوک ونیسي
هسې د وبال په څڼو مه زانگه
ځنډ به دې نظره وهي گرد غونډې
گلې د مسال په څڼو مه زانگه

روغ یې بېکسپاره کړې په مړو حساب
ډېر د چاپېریال په څڼو مه زانگه.

عبدالمالک بېکسپار

د هوس په شونډو

تا د سرو گلو په ساحل کې

د وږمو په اوږو

سرې تلې ايښې نرمې

او د غوتو په ژبه

د خپو مستې نغمې

تکرار وي په ناز ناز

او

د انکار په سترگو برنډې برنډې

گوري اوبه اوبه

مينو زړو کې

د سترو هيلو پښېمان جهيل ته

او لکه شوي چې وي

د خوشالو جام له ازله يو د تا په برخه

په لاهو شوو

باندي خاندې د هوس په شونډو

عبدالملك پېكسيار

غزل

ناست یم غمزده نن د آشنا غزل لیکم
گورم یې تصویر ته په ژړا غزل لیکم

د مینې کور ودان وپه کې گرځېدم خوشال
اوس وران د مینې کور شو چې تنها غزل لیکم
په بنار کلي کوڅه کې پسې گرځم شاوخوا
وفا نه شته مجبور یم په جفا غزل لیکم
ته زما د سترگو تور او د زړه سريې دلربا
له تا مې گیلله نه شته په دنیا غزل لیکم
گرېوان مې تراټې تراټې شو په اوبنکو باندي لوند
په سرو گلونو ژرېرم په ژړا غزل لیکم

اخر به پرې یادېم زه روښان دلته ضرور
پروخت د زنکدن باندي چې ستا غزل لیکم.

الله داد روښان

امن او جنگ

باز: زه یو سور شهbazیمه لوړ په پرازونو کې
ته سپینه کوتره یې کښته په سیلونو کې

کوتره: گرځمه په ترو کې پل په اسمان وینم ستا
ځکه اوس پرواز کوم زه په دې دښتونو کې
زه یاغي کوتره یم هېڅ څوک مې نیوی نه شي
ځکه الوتل کوم لوړو غرونو کې

باز: دا خونی پنجه به زه ستا په وینو سره کړمه
بیا به الوتل نه کړې هېڅکله په غرونو کې

کوتره: زه د سولې لور یمه لوړ مې دی ارمان همېش
څوک چې ځغلي ما پسې مري به ارمانونو کې

باز: امن امن شه کوم امن د بپوسو کار
زه خو هغه باز یمه های می دی په غرونو کپي

کوتره: ډېر په خان مغرور یې ته، سر په سر سرونه شته
چا چې سوله نه غوښته وسول په اورونو کپي

باز: هر خو که نعرې کړې ته نعرې دي خوک نه اوري
لاړه به له مانه شي ته په اسمانونو کپي

کوتره: واوړه ای روښانه ته، زور او ظلم پای لري
زه د امن چغې کړم ټولو ولسونو کپي.

الله داد روښان

د وطن مينه

چې په درد د خپل وطن هر څوک سوزېږي
ژوندي پايي که ظاهر کې فنا کېږي

چې مين وي د وطن په کاهو، بوټو
قرباني ته د فرهنگ غوندي درېږي
چې شهيد شي د وطن په خدمتونو
نوم يې تل په تاريخونو کې ځلېږي
سزاوار د دغې مينې هغه څوک دی
چې په مينه د وطن سر نه تېرېږي
د وصال شپه کې شهيد تابوت چې راوړي
مېړنو کې قهرمان اتل يادېږي

کریمه به قهرمان شعرونه لیکم
اتلواله اتلانوته رسېږي.

کریمه لمبه

بې تنگ زرگي ته

زما ملگري د پنجاب په زولنو کي پراته
بې تنگ زرگيه ستا فکرونه شونډو سرو کي پراته

شونډي به څه کړم چي د خپلو خلکو وينې وينم
پښتني خويندي سر سرتوري بې پروني وينم

زما د خويندو عزتونه د بل په پښو کي پراته
بې تنگ زرگيه ستا فکرونه شونډو سرو کي پراته

چا چي په ژوند کي يو ارمان د ازادي درلوده
د پښتونخوا د لوی وطن د خپلواکي درلوده

هغه ملگري بي کفنه هديرو کي پراته
بي تنگ زرگيه ستا فکرونه شونډو سرو کي پراته

څوک چي په خپل بڼکلي وطن کي د بل چا نوکروي
په خپل شتمن وطن کي وږي له هر څه نهروي

وايم د هغودي هر څه په جنگېدو کي پراته
بي تنگ زرگيه ستا فکرونه شونډو سرو کي پراته

اختر خوشال

غزل

ستا د حسن تقاضې دي شي به تېرې
دا خو ورځې دې نڅرې دي شي به تېرې

دا بې تاجه پاچاهي به دې په شا شي
د غرور دې دا خو شپې دي شي به تېرې
په ژړا او په فرياد درته شوم ويلې
هر نفس کې مې گيلې دي شي به تېرې
افغان سر مې سرو گوليو ته تپت نه شو
خبر که تاته مې سجدي دي شي به تېرې
ساقې مستې پيالې ورکړه چې نشه شي
د خوبسۍ يې دا شېبې دي شي به تېرې

ستا بڼکاري سترگې مې بڼکار کړې زه خوشال يم
دا د مينې مرحلې دي شي به تېرې.

اختر خوشال

د حيا په اور

د يو اختر په ورځې
له انتظاره لرې
سترگه په سترگه شولو
ما خو هم ستا په سترگو
خواره، خواره خيالي خوبونه ليدل
په دواړو سترگو کې مو
د زړه درزا جوته
خو!

زما له بده بخته
دونه حيا په پښتنه غېږه کې
بپواکه وښتله
هله مې سترگې د حيا له اوره
لکه د شمعې ويلې شوې اوښکې
پر ځمکه پرېوتلې
پرهر په زړه پاتې شو
ځکه مې تاته د اختر د ورځې
مبارکي ونه ويل!

صفیه صدیقی

د مینې دنیاگی

همدا چې په سینه کې مې غمونه نه ځایېږي
د سترگو په کاسو کې مې اورونه نه ځایېږي

گرېوان اختیار بایلی مې سیلو ته دی د اوبنکو
ماشوم زړه کې مې خدا پرو دا رنځونه نه ځایېږي

رېباره یار ته وایه چې د خدای لپاره راشه
محل کې مې د مینې پېغورونه نه ځایېږي

تصویر د چا د عشق مې تصور کې ځای پر ځای دی
دا ځکه مې په سر کې نور فکرونه نه ځایېږي

که سل راته عالم د لېونو په سترگه گوري
د مینې لېونتوب کې مې عقلونه نه ځایېږي

دا ولي ما په مينه كې ملگرو گرمه بولي
رښتيني د نياگي كې مې رسمونه نه خايېږي

پرون چې مې اشنا راته وعده د ديدن راکړه
د زلفو په كمخو كې مې گلونه نه خايېږي

چې ماتي هتکړي مې کړې د مينې پروا نه شته
خاطر د لېونو كې مې جېلونه نه خايېږي

سرخي وينم شفق كې دا يې زړه په ما سپزلي
په شعر د صفيې كې نور غمونه نه خايېږي.

صفيه صديقي

د خزان غېږ

تا چې يادومه نو گربوان په اوبنکو ولامبي
ياره انتظار کې دې هجران په اوبنکو ولامبي

واخله ژونده واخله ستا خوښي شه مبارک درته
پرېږده چې سينه کې مې خپگان په اوبنکو ولامبي

دې زاړه گوگل کې دي زړې زړې کيسې پرته
خوانې شئ ای هيلو چې حيران په اوبنکو ولامبي

تا به په گربوان ياد وربل له پاسه وساتم
پت په زړه کې بڼه يې چې گلان په اوبنکو ولامبي

پر پرده چي مي مينه د هر چا په زړه كې وغورځي
پر پرده حسرتو كې مي اسمان په اوبنكو ولامبي

پر پرده چي دا څيري گرېوان نور هم پسي څيري كړم
خو سوي گوگل كې مي ارمان په اوبنكو ولامبي

گل د پسرلي وم د خزان په غېږ كې مړاوی شوم
پرخه د سهار شه چي خزان په اوبنكو ولامبي.

صفیه صدیقی

کله نا کله

په زړه کې د لیمو چې اوسېدې کله نا کله
د اوبنکو په باران به لمبېدې کله نا کله

که هلته به خای نه و د زړه کور کې به مېشته وې
توپان کې د اهنو وورکېدې کله نا کله
ارمان چې دې د هجر تورو شپو ته تنها پرېښوم
که نه زما ترڅنګ به سوځېدې کله نا کله
شي شپه په سودا تېره او سپېدو ته مې نظر وي
په سترگو کې چې هلته خندېدې کله نا کله

اشنا چې مې منلې جفاګانې خپه نه وم
له هجره به مې اوبنکې بهېدې کله نا کله.

صفیه صدیقی

د محبت گلونه

مالي گلونه کره
په هغو زړونو کې چې
د شاپو دښتو په شان، وچې سپېرې پرتې دي
په خېر د کاهو دي، دوی چې الفت نه پېژني
د دغو کلکو زړونو، ددې سپېرو ډاگونو
هوا بدله کړه ته، فضا بدله کړه ته
ورته رڼا وښه د رنګارنګ گلونو
بیا به یو لاس شو سره
کاني به وچوو مور
د هغو زړونو شاپو دښتو ته به
د محبت له ويالې، اوبه په لپو راوړو
بیا به خړوب شي هغه
په کې به وټوکېږي
د محبت گلونه.

صفيه صديقي

تپوس

سترگو نه دې وپوښته دا کتل کتل څه دي؟
غشي په گوگل زما سر په سر ویشتل څه دي؟

ستا د محبت په تور بڼه شوه چې تور نه شوم
سترگه د سبا بڼه يم اوس نو پتېدل څه دي
چا ويلې چې ستا د عشق، گل راشوکوی نه شم
سر په سر گلونه مې ياره په وړبل څه دي؟
رنځ د خوږې مينې دې پتې په زړه کې ساتمه
اوبنکو ته حيرانه يم داسې وير کول څه دي؟
پرڅه شومه پرېوتم پښو ته دې اشنا پرون
خاورې شوم ايرې شومه اوس دې نو ژړل څه دي؟

زړه د صفيې درته پتې دعاگانې کړي
لوړ همت مې لوړ بڼه دی جار باندي ويل څه دي؟

صفيه صديقي

د سولې لمر ته

ته راته خاندې خاندې
شونډې موسکې دې وينم
دا ستا په سترگو کې يوزېری د خوښۍ وينمه
بنایي چې ماته يې پيغام راوړی
بنایي چې ماته يې د اوږد ویر انجام راوړی
که نه خو دا سترگې غمجنې وي تل
که نه خو دا زرگی غمجن و مدام
که نه خو جنگ و تل جگړه وه
د گوليو ډارونکی غږ و
که نه خو ویر و تل ماتم و او ژړاوي به وي
تل به خوانان په وينو رنگ و دلته
تل به وي بوري او ویر جنې ميندي

دلته وي کونډي يتيمان بي شمېره
دلته خوبني
دلته خندا
هېڅ نه وه
اوس چې ته خاندې، خاندې
شونډې موسکي دي وينم
دلته د جنگ ورځې ختمېږي نورې
ځکه ددې وطن د مور په غېږ کې
هر څوک چې وينمه په شونډو وي
د سولې نغمه
خوره، خوره بنکاري.

صفيه صديقي

غزل

گران د بيلتون راته وختونه بنکاري
پر زړه زما سوي داغونه بنکاري

دا ستا د مينې د خاطر لپاره
ماته خارونه هم گلونه بنکاري

خدا پر ويوه که مې ارزو پوره شي
د حسن نيت که فريبونه بنکاري

چې په کې ستا د بنکلا ذکر راځي
ځکه خواږه مې ټول شعرونه بنکاري

چې نظر وکړم لېونی مینې ته
خوشې عبث راته خوبونه بنکاري

چې وړي دیدن اوس د اغیار کلي ته
خاورې به خود زما امیدونه بنکاري

نراشه ورشه د یادونو چم ته
خه دې په زړه کې نن خیالونه بنکاري.

محمد ریاض نراش

کسات

زه د ارزو په مخ
د زخمي ژوبل شهيد شوي احساس
له نا اميده او نا بنادو
وينو
يو خو خالونه کېږدم
خو ته حسرت يې
د غرور په الماسينو نوکو
د چا د مکړد تسل لپاره
بې لوره وشپېلوي
بيا د خيال
د ناوې

سپېرې، زړې ډولۍ ته
په کون نظر وگورې
اوپه کرس، کرس وځاوندې
خو
رنگ دې ژېړ شي
ژرغونې شي ته!

ممتاز

د اور خپې

ما د لمرين حسن د اور په خپو
د پېغلو، پېغلو او نابناده و هيلو
د بې درملو نامرادو ارمانو په خاطر

لکه

ليتکي

خان ډوبول غوښتل

خو

د بې لوري

او بدنامي بوډی

د توري شپې بچيو

زمور په کلي

د سکروټو باران ووراوه

او

ان کوڅه کې

د حسرت په څاڅکو وڅڅېدم.

ممتاز

د لېموپه لار

په مینه کې مجنون شه د فکرو په لاره مه ځه
منصور شه ابدی شه د شېبو په لاره مه ځه

د سرو شونډو موسکا شه په هوس، هوس مې بڼکل کړه
احساسه لېونیږه! د لېموپه لاره مه ځه
د شمعی څنگ کې کینه ژوند کول ورځنې زده کړه
پتنگه ځوانیمرگه د لمبو په لاره مه ځه
قدم گوره پښتون ږده چې گودر د پښتنو دی
غروره! ماتوي دې د پردو په لاره مه ځه
د مینې سرو لمبو ته له تکل سره رادانگه
تنکیږه! گلالیه د نخرو په لاره مه ځه

خفه نه شې گړپوانه زړه حره د قلندر ده
غمونه چې راتله نو د گیلو په لاره مه ځه.

ممتاز

د حسرت شغلي

کله منزل کله ډيوې وسوزي
کله شفق کله سپېدې وسوزي

د حيرت تاو کې د حسرت د شغلو
کله لمبې کله ايرې وسوزي
فطرت يې سيزي د غربت په لوگو
کله نصيب کله وعدي وسوزي
حسنه! چې تا په مړو کتو وويني
عشق اورين شي ارادې وسوزي
د وخت نادودو کړم لوگی غرور ته
کله مې سر کله پنبې وسوزي
چې د حسرت د خيال کوڅې ته درشي
زما د ذهن زلزلې وسوزي

د احساس سترگو کې تکذيب تهذيب شي
تالو مې وچ شي او گيلې وسوزي.

ممتاز

غزل

د درد په هر يو ټال کې مې بڼکاره شه ته اشنا
ستي ستي زرگي ته مې نغمه شه ته اشنا

د تاد يارانې غمونه ډېر لرم په زړه
ليدو ته يې لږ شان په تماشه شه ته اشنا

نشه د ميو شرم کړي نشونه ستا د عشق
د زړه د عشق ډېره کې مې مېلمه شه ته اشنا

د مينې په انگارزه مينه اوږم ستا په عشق
اميد او ارمانو ته مې اسره شه ته اشنا.

ناديه مينه

۱۸/۸/۱۳۶۶

د زړه درد

د زړه درد مې لارې تېرې حيرانېم
له دې خپلې بې خبرۍ نه، نه خبرېم

ستا د زړه د تور توپانه نه ډارېم
زه پښتون يم د ننگ اور کې خوشالېم

د خپل وار چې منتظروم وار زما دی
اوزما د وار نه ټول جهان اگاه دی

ما کلونه ستا تر جبر لاندې تېر کړل
تا بچي مې د اولس یتیمان ډېر کړل

ولې تا د پښتون دا روایت هېر کړل
د بنمانو کله هم پښتانه زېر کړل؟

گورئ ورونو دی چې نن زما په خوا دی
ده ویل به دا کافر د پښتونخوا دی

نن زړگی مې د پښتون په درزېدو دی
چې له خوبه مې هر ځوان په وینېدو دی

له وطنه مې د بنمن په تښتېدو دی
کړئ پرې چغې اباسین په خندېدو دی

په چمن کې چې هر گل یې په خدا دی
ای فیروزه دغه ښکلی وطن ستا دی.

فیروز شاه

غزل

بخت مې د مینې هسې خوار وینم
اغیار په څنگ کې چې د یار وینم

زړه په گوگل کې ناقراړه شي لا
یار مې په لار چې د اغیار وینم

هر څه به تېر شي خوزما زرگيه!
خیر که خندا د عشق په دار وینم

لکه بلبل د گل په مینه باندي
مدام سینه کې د گل خار وینم

بدره! دا ستا د امیدونو کور کې
د سرو گلونو سور بهار وینم.

صديق الله بدر

۱۳۲۲ جدي

د زړه خبرې

چې راته کله کړي په خوله خبرې
ماته معلومې شي د زړه خبرې

وروكی نه يم چې به هېره شي ته
هېرېدل تل وي د واړه خبرې

ورې دا ستا د مينې مور به نه شي
مينه کې نه كړم د ماړه خبرې

وايم چې تل واي خوا په خوا راسره
چې مو كولاى د هر څه خبرې

مين زړگى چې راته نه ژروي
بدره مه كړه د بيلتانه خبرې.

صديق الله بدر

۱/۱۰/۱۳۲۲

غزل

زه چي شرابي يم له نشو سره ملگري يم
يم چي مين شوي شونډو سرو سره ملگري يم

ماته د دوزخ د لمبو خله يادونه كړي
دلته د جانان د مخ شغلو سره ملگري يم

لار د ژوندانه مي له غمونو سره سترې ده
ځكه تل د ژوند له اند بېننو سره ملگري يم

خم چي د ساقې د حال پوښتنه خو هم وكړمه
تل يې له نشو ډكو جامو سره ملگري يم

راز ما د مينې چي په زړه كې تل ساتي بدره
هسي له راز ډكو زمانو سره ملگري يم.

صديق الله بدر

غزل

د حسن ټال ته ورختمه زنگېدمه په کې
د گړنگونو به لوېدمه مگر تلمه په کې

د چاپه ناز خدا خرد له مانه لاس واخيسته
د جنون اور کې سوزېدمه اوسېدمه په کې

د زړه په وينو گوره هسې او بنکه ځان بدلوي
د گړېوان ډنډه کې ډوبېدمه ور کېدمه په کې

د هجر گوتويې زما د زړه ارمان څيرې کر
سر په صحرا به گړځېدمه کېدمه په کې

ساقی پیالی دی ډکوه چې نن یې وار راغلی
ډپر یې په تمه تاوېدمه خورېدمه په کې

دا ستا د عشق په سوزونکي اورنۍ بټۍ کې
لکه نینه به جگېدمه لگېدمه په کې

دا د ارزو د شونډو سره دي چې پرهر بڼکلوي
د حسرت او بڼکې پاکومه خندومه په کې

ستا د رخسار او انتگوله قاروني خزانې
خالي کچکول راووتمه ژرېدمه په کې.

محب الله خیلواک

۴/۳/۱۳۲۲

غزل

اسمان ته زه د خيال په سر درو کي و ختم
سپين مخ ته د اشنا چي په کمخو کي و ختم

توبي خو مي زاهد ته له پخوا نه وي و بستلي
تقديري چي په ليکه د پيالو کي و ختم

پښتو غيرتي هوډ به مي هېڅ وخت تغير ونه کړي
منزل ته که په څوکو د چرو کي و ختم

قسمت که مي بڼه بولي نو له دي نه بل څه نه شته
بس دا چي په نامه د پښتنو کي و ختم

د حسن په زنجير چي نن د عشق زندان کي بند دي
محبه! نور نو هغو لېونو کي و ختم.

محب الله خپلواک

۱۳۶۲ ل کال

غزل

زما د هیلو سره گلان بیا په خندا بنکاري
ځکه رقیب بیا په غمو کې په ژړا بنکاري

خمونه تش جامونه تش دي د یارانو زموږ
ځکه خو وړانه میخانه نن خوا په خوا بنکاري

کله چې کېږدي په چمن کې قدم مینه زما
د گل په ټپلو ټپلو سترگو کې حیا بنکاري

نن مې په لاس کې د ساقی پیاله د مې ولیده
ځکه شراب راته جامو کې په نڅا بنکاري

کله چې گورم د اشنا سترگو ته مینه باندي
په کې امید او سور ارمان مې د سبا بنکاري.

زه ره خپه

غزل

يو وار مي ته په مړوندو ويده كه
بيا مي په خاورو او ايرو ويده كه

زه د مودو په لمرو سوي يمه
ته مي د زلفو په كمخو ويده كه
زه د گلشن گلونه نه غواړمه
خزانه ته مي په اغزو ويده كه
گوندي رباب مي ستا كي درد در قرار
مطربه لږ مي په نغو ويده كه
ولي دي لري كرم له خانه خخه
لږ مي په خپلو زنگنو ويده كه

زه قدردان پاس په هوا چي راغلم
مالكه زېري په بنو ويده كه.

محمد يوسف قدردان

غزل

چې د وینو مې بنکاره سره فوراه شي
غیر ددې نوای دلبره څه چاره شي

دا پرهر دې په تصویر کې د خیالونو
که د هیلو غوتې خاندې رابنکاره شي

ای د مینې رقیبانو ځان ته گورئ
دا کارونه به د خلکو تماشه شي

نښه شوی چې وي تیر کې د اهوونو
رنځېدلی، درپه در او اواره شي

چې بنکاره شوه زما اوبنکو کې شوه پته
ارماني يمه ترخو چې دوباره شي

صبر نه لرم په عشق کې نه پوهېږم
په دې کار کې مې زړگی پاره پاره شي

که ته يو ځلې نظر وکړې دلبره!
د جمشيد ځای به تابوت نه گهواره شي.

جمشيد

۲۱/۱۰/۱۳۲۲

پښتني انداز

ستا که په وعدو پسې وعدې نه وای
جوړې به د اوبنکو قافلې نه وای

ما به بې شک هله بل نیولی وای
یار مې که ولاړ منگولې سرې نه وای

خیر که ستا د عشق په اور کې سوی وای
بل که د اغیار په اشارې نه وای

ژوند به حوصله وخته خوړلې وه
ستا دغه ترخو کې که خوړې نه وای

ما به درته هله برنډ کتل کاوه
ستا که هر انداز د پښتني نه وای.

علم

غزل

اخلو به قدم د اور په مخ به خو
نه به کوو غم د اور په مخ به خو

ستورو ته به گورو لنډو و منزل
نه به کوو دم د اور په مخ به خو

وايو به ملگرو دا يوه او بس
کور ته د صنم د اور په مخ به خو

خو به د منزل تر رسېدو پورې
اخلو به قسم د اور په مخ به خو

پوه که مې پښتون اشنا په دې نه شو
سوځو به قلم د اور په مخ به خو.

علم

غزل

ستا که د زلفو سلسلې خورې ورې پرتې دي
دلته له غم نه ډکې شپې اوږدې اوږدې پرتې دي

راشه ته وگوره د زړه خونه چې څه دي په کې
ډېرې خبرې او گیلې نوې زړې پرتې دي
ټول امیدونه شول بدل په حسرتونو باندي
ځکه مې اوښکې په گربوان د میکدي پرتې دي
ما سره څه دي ای رقیبه نور مې مه خوره
ستا د کردو مې په زړگي ډېرې ترخې پرتې دي
کله چې راشم له خوده بې خودی دنیا ته
بس هره خوا کې خوشالی دي او مزې پرتې دي

دا ابتدا ده د منزل لانتها چپرې ده
د یار درشل ته خولا ډېرې ورځې شپې پرتې دي.

علم

۳/۲/۱۳۲۲

پښتنه مینه

د زړه محفل کې مې ستا مینه په نڅا ښکاري
ځکه ویجاړه راته دا ښکلې دنیا ښکاري

ستم جفا دې د زړه کور راته پخوا وړان کړی
که راته خاندې ماته هم ظلم، تعدا ښکاري
هر دم مې هیلې ارزوگانې د زړه کور کې گرځي
په هرې هیلې کې قسم دی چې نوم ستا ښکاري
که د حسرت او ښکې په مخ مې بارانونه جوړ کړي
ماته د یار په درد او غم کې لادوا ښکاري
د زړه قطرې مې ستا د مینې ناکردو ته ورکړي
زخمي زخمي زړه ته مې دا مینه شفا ښکاري

د پښتني مینې د ننگ او پت ساتو په خاطر
د پلوشې مینه کې یو جهان حیا ښکاري.

پلوشه ساپی

د کاکاجي صنوبر حسين د غزل په اقتضا

غزل

بيا که مې له زړه وتې چغاري دي
خدا پر وچې د مينې داسې چاري دي

زړه چې مې زخمي شو د جفا په تبغ
بنکاري چې دې سترگې لاکونکاري دي

کله به يوځل هم خطا ونه کړي
دا پښتني سترگې حيا داري دي

ته راشه د اوښکو قافله گوره
ستا راتلو ته ناستې انتظارې دي

زه خو ستا د عشق خپه كې خوښه يم
خكه اندېښنې رانه فرارې دي

هم چې مې په سترگو كې ستا عشق ساتم
دې كې د پښتو سپېڅلې لارې دي

كړې مې تكل د مينې لار كې دى
خير دى پلوشې ته كه دشوارې دي.

پلوشه ساپى

دا کور یوازي ستا دی

ما ستا په سترگو کې دنیا ولیده
د مینې دنیا
د هیلو کور مې په کې جوړ کړ
ستا عشق په کې مېلمه و
او مېلمه به مې ساتلو
ما ویل چې
دا مېلمه مې خفه نه شي
دنیا به مې د مینې ونړېږي
خدای مه کړه
چې کورگی دا ستا د مینې
ویجاړ شي په غمونو

دردونه ژړاگانې به ترې واخلم
بس ته په کې مېشته شه
دا کور زما د هیلو
ستا د مینې ستا د عشق دی
یوازې ستا پښتونه!
ستا پښتو زما حیا ده
بس ته په کې اوسپړه
دا کور یوازې ستا دی.

پلوشه سایې

غزل

وخته تاله ورخو شپو سره اشنا کړم
تاد ژوند له تقاضو سره اشنا کړم

مایوازي مسافر گنلو خان خپل
مسافت له قافلو سره اشنا کړم
هسي مابه بي مقصده قدم واخيست
خوتاريخ له فيصلو سره اشنا کړم
په خپل خيال به مې هدف خان ته نږدې کړو
اوس منزل له فاصلو سره اشنا کړم
که هر چا مې لار جدا کړه جدا نه شوه
اخیر وینې له نسلو سره اشنا کړم
چې کېدې په کې خبرې ستاد حسن
عشق له هغو محفلو سره اشنا کړم

زما بهار په قابو خپل نه دی خپل زړه هم
وايه څنگه سلسلو سره اشنا کړم.

تېمورشاه بهار

د وطن هجر

چې افغان له بل افغان نه جدا کېږي
د نفاق ډيوه به نوره هم بلېږي

نور اخی ورونور اخی چې سره یو شو
په بېلتون باندې وطن ټول خرابېږي

د ورورۍ لاسونه ورکړي وطنوالو
په ورورۍ باندې هر څه زموږ جوړېږي

بل د جنگ لمبې د عشق په اوبو مړې کړي
د ژوندون جرس په دغه بڼه غږېږي

دغه خوږ وطن ته راشی عطا وایي
چې دا خوږ وطن په هجر کې کړېږي

عطا محمد

غزل

د زلفو تسلسل کي چي تيارو ته رسېدم
په جگوتیتو لارو اميدو ته رسېدم

دا ټول بنايسته چمن شولو زما په وينو رنگ
چي زه کله دا ستا د زلفو غرو ته رسېدم
مات نه شولو نن مرگه دا زما پښتني هوډ
قاصده په همت خپلو وعدو ته رسېدم
ماخان کرلو پيدا ستا د بنايست په تصور کي
پيدا مې نه کړې ته که زولنو ته رسېدم
په اور د جدایي شوله خواني زما لوگي
په طمع د وصال وم سرو لمبو ته رسېدم

اشنا د بنايسته او د خوږې مينې له لاسه
که نه زه کله دې شارو مېرو ته رسېدم.

عبداللہ پانوس

۱۳۲۲/لیندی/۲۵

غزل

چې د يار په بنادۍ بناد وي اغيار نه دى
وفادار دى ستاله مينې بېزار نه دى
دا تيارې د انتظار په ماخوړې دي
که د هجر توره شپه ده سهار نه دى

خلک ولې لېونى وماته وايي
لېونو سره خو هېڅوک غمخوار نه دى
که مې وليدې په وينه نو ديدن دى
د خوښو ديدار حساب په ديدار نه دى

انتخاب مې د يو ټول وکړ گلشن کې
چې يو يار لرمه بل مې په کار نه دى
د غمونو په يرغل کې شو يوازې
که بدر د خوشالي طلبگار نه دى.

شفیق احمد بدر

غزل

د هجران په تورو شپو کې ما ژړل
په اهوڼو اسو پلو کې ما ژړل

ته د چاشپې د رقيب شپې که زما
ټوله شپه په دې سوچو کې ما ژړل

بې له هجره څه دی کار د مينانو
د وصال په اند بېښنو کې ما ژړل

اشنا څنگه بې خبروې زما له حاله
چې په اوښکو شو گيرو کې ما ژړل

ته د چاد وربل گل يې نه پوهېږم
ستا په ياد ترخو شېبو کې ما ژړل.

ساجده عبدالله ميلاد

غزل

ټوله شپه غم د جانان مې ژپوي
توري سترگې اوچت شان مې ژپوي

په ژړا او په غمو شوه خواني تېره
هر يودم غم د هجران مې ژپوي

د احساس د اور په غېږه کې لوبېږم
د يتيم څيري گرېوان مې ژپوي

ټول عالم شو خبردار زما له مينې
چې خبر نه دی جانان مې ژپوي

زما مينه زما هيله زما ژوند دی
ستا يادونه ستا ارمان مې ژپوي.

ساجده عبدالله ميلاد

شاهين نظر

حسنه په لېمو مې ولې ته ولې
دومره په تبغو مې ولې ته ولې

غوڅ دې كړه نظر رانه شاهين نظر
بس دی په پنجو مې ولې ته ولې

خير كه ته برېښنا مې تر نظر شولې
نور په تهمتو مې ولې ته ولې

ما كه گناهكار د خم په غلا نيسي
بس نور په توبو مې ولې ته ولې

پرېرېده د عقبی خبرې هلته كړو
دلته په ښېرو مې ولې ته ولې

حبيب الرحمن قربانخېل

غزل

د زړه په سر باندي اشعار ليکمه
په کي بنايست ستا د رخسار ليکمه

کله گلشن کي له گلونو سره
زه افساني د گل او خار ليکمه
سپېرو بادو کي د خزان زه مدام
خواره بيتونه د بهار ليکمه
تل دا ستانونه به زه ستا د جفا
د پيلتانه په هره لار ليکمه
شرمپې ته زما په خړو جامو
ستا به دغه پېغور و عار ليکمه

زه مبارز د زړه په وينو باندي
د خپل جانان شرين گفتار ليکمه.

عبدالغني مبارز

پسرلی شو

د وطن په جگړو غرونو
نوی ساز زمزمه کېږي

د سیندو نوپه موجو کې
د ژوندون نغمه تاوېږي

د سپېرو خاورو له منځه
سره گلان پورته جگېږي

وچې د بښتې شوې گلونه
بلبل خوین دی او خندېږي

د مرغوانو کتارونه
د گلشن په لور خوځېږي

مصلحت کېرې گلانو
غر او سمه زرغونېږي

په بلبلو بوراگانو
حقیقي اختر جوړېږي.

محمد ظفر تڼی

غزل

شېبې شېبې د اوبنکو وروې چې رانه ځې
چرې مې په زخمونو بنخوې چې رانه ځې

د ناز خندا چې وکړې په نازکو نرمو شونډو
غوټې د سرو گلونو غوړوې چې رانه ځې
ويده ټپونه وينې کړې چې د ناز په قدم راشې
نرې، نرې پرې مالگې دوړوې چې رانه ځې
د هيلو بن مې وسپړي گلونه په خزان کې
د سترگو په بنو يې رږوې چې رانه ځې
ځيگر خو مې لاهلته په ټوپونو باندي راشي
په تگ کې چې دې سترگې جنگوې چې رانه ځې

سور داغ دې د سرو شونډو د هوس پر شونډو پرېږده
يو ځل خوبه مې گلې بنکلوي چې رانه ځې.

ملوک هوس

۱۳۶۶ ل کال

د اوبنکو پیغام

د یار خیاله رانه ځي او که نه؟
لرپه قراره مې پرېږدي او که نه؟

څه رانه لږ شه نور مې مه ځوروه
ته چېرته کور کلی لري او که نه؟

د زړه له حاله خو مې ته خبريږي
مغرور اشنا هم خبروي او که نه؟

د زړه پردې مې له زخمو ډکې دي
يو خو پټې پرې لگوي او که نه؟

چې يو پيغام درته د اوبنکو درکړم
هغه مې يارته رسوي او که نه؟

وخته بلد شوم له غمونو سره
په ما دې زور نور ازموې او که نه

هوسه! تش خودې کړ زړه پر کاغذ
نور دې غزل اوس ختموي او که نه.

ملوک هوس

۱۳۲۶ ل کال

د محبت کلی

د بنکلا گل دې د کمخو په څوکو
د هر عاشق په زړه داغونه وهي

د حسن تبخ دې د مین په زړگي
څرخي راڅرخي او تپونه کاري

د ناز چاره دې هوسپري دې ته
چې مې د زړه پردې سوری، سوری، کړي

تور لونگین دې د سینې په دښته
په اوږدو لارو کې کاروان غلوي

ځان رسوي د محبت کلي ته
چې ورته یوسي د خوبنیو زېری.

ملوک هوس
۱۳۶۶ ل کال

د ارمان غېږه

باداره پرې مې ږده چې مې شم د ارمان په غېږ کې
لکه بېوسه یو انسان د بل انسان په غېږ کې

د سرو گلونو په موسم کې راته گوره خدایه
زه لکه ژېړه پانه پروت يم د خزان په غېږ کې

ستړي فکرونه په ځانگو کې د حسرت ځنگوم
لکه چې کونډه ځنگوي خپل یتیمان په غېږ کې

د ژوندانه فلسفه څه ده دا وچاته معلوم
په دغه باب کې حقیقت پټ د زبان په غېږ کې

د لېوني غوندي همپش و وخت ته ژارې شه له
د وخت خوړلي نه جوړېږي د لقمان په غېږ کې

زما همدغسې مسکن او منزل نه دی معلوم
لکه حالات چې خوري خپې تل د خفگان په غېږ کې

گومان کول که ناروا دي خو عالمه دلته
فکر تالونه خوري اکثره د گومان په غېږ کې

لکه توپان چې سيمه ښه کړي سپلاډ راولي
داسې مې اوښکې نن ورغړي د چشمان په غېږ کې

هېڅ رحمانې نظر چې خدايه په شهزاد ونه کړې
ښه دی چې گرځي لېوني ستا د جهان په غېږ کې.

فيض محمد شهزاد

غزل

د زړه په سر سودا خو ما پرېښوده
اشنا که تا راته رښتیا پرېښوده

خود به ځنگې پرې د غرور په نیلو
ما د تور تم په سر رڼا پرېښوده

د امید گل راته اغزي اغزي شو
سلگود اوښکو مې ژړا پرېښوده

ملامت نه يم سرې لمبې دي اشنا
د خاطر و لمنه تا پرېښوده

ظاهر غلط شو ستا په ښکلې موسکا
دې فیصلې ته یې دنیا پرېښوده.

ظاهر شاه، ظاهر

۲/۱۱/۱۳۲۲

غزل

راپورې بلې سرې لمبې شي چې چې ځي
د اميدو ډيوې مې مړې شي چې چې ځي

خپل لېوني زرگي ته څه ووايم
ستا نه يې ډېرې شان گيلې شي چې چې ځي

د بېلتانه پر هر رڼې کله
د غم شېبې راته نږدې شي چې چې ځي

جرگه د خيال مې چاته ولېرېمه
چور مې دهيلو قافلې شي چې چې ځي

ظاهر تنها د جنون کلي کې شو
په اوبنکو سرو يې سترگې سرې شي چې چې ځي

ظاهر شاه، ظاهر

۱۵/۱۰/۱۳۲۲

سوې سواره

نور نو کروندې ته د گودر له لارې نه ځمه
بيا به د کوڅې په ملا کې ستا سترگو ته نه گورم
په مړاوي غلچکي نظر
نور به دې نامه سره په شونډو کې
مړاوي موسکا نه راځي
پرېرېده د غنمو درمند و سوځي
پرېرېده چې د گلو دلی اور واخلي
پرېرېده چې ډېران شي د ارمان کلی

پرپرډه د خپريو ځنگل وسوځي
چې سوې
خوله مې خاورې کړي!
دلته يوه دنگه خپري ونږېده
خاورې شوه
مخکو ته مې مه راځه
سوې سواره ده وږي نه شته دي
سترگو ولې نه ژاړې په مينې پسې؟

احمد تکل
۲۰/۲/۱۳۲۲

غزل

په زړه پر هار دی راله خوب نه راځي
خپه دا خوار دی راله خوب نه راځي

شپې د شپو چې په راتلو شمېرمه
لرې يې شمار دی راله خوب نه راځي

طبيبه ستا د راتلو لارې څاري
روح مې بيمار دی راله خوب نه راځي

لارې پردی، دي په هر لور چې کورم
پردېس نگار دی راله خوب نه راځي

د شپو تندي کې چې رڼا بنسکارېږي
اروان يار دی راله خوب نه راځي.

فريده هوډ

غزل

وژنمه دې نن راته اشنا ووې
ما وي زه منمه څه چې تا ووې

لږ خاطر به کړې د رقيب مخ کې ته
ډېر په احترام مې ورته دا ووې

عشق کې مې مرگ خوښ په خوځو وار دی
ماته که يې تش دا په ادا ووې

بي تانه مي مرگد رب په کار نه دی
دروغ دي که صنمه تا رښتيا ووي

دار باندي منصور چي خپله وخته
تاد امتحان څنگه نن بيا ووي

اور ته د غرور چي عشق ورو دانگل
عقل و حيران چي راءه ما ووي

خپل زړه کي دوکه او فريب نه لرم
ځکه مي الفاظ ساده صفا ووي

ودي بنود غزل اسراره طرح کي
خيال دي د حمزه په ملگرتيا ووي.

سرزمين اسرار

د بڼایست اثر

چې سترگې د یار گورمه جامونه راپه یاد شي
و مخ ته یې نظر کړم سره گلونه راپه یاد شي

د سترگو په کتو یې زه بې خوده په نشه شم
چې شونډو ته یې خیر شم سره لالونه راپه یاد شي
دا حسن دا بڼکلا او دا جمال چې د یار گورم
دا بڼکلې پوښتنې دا اسمانونه راپه یاد شي
دا توري زلفې گورمه په خټ یې را اړولي
میدان د پاروگرو کې مارونه راپه یاد شي

بڼایسته دا دنگه ونه دې مثال د تنکی لښتې
اثر یې په ما زیات دی چې شعرونه راپه یاد شي.

ملالی ساپی

۱۳۲۴ ل کال

توده مینه

که مینه غواړې د وطن مینه درنه مینه ده
تر ډېرو بڼکلو د وطن مینه بڼایسته مینه ده

دا هسې مینه ده چې هېڅ یې هېرولی نه شم
زموږ د گران وطن سپېڅلې پښتنه مینه ده

د وطن مینه کې وفا ده ای پښتونه وروړه
ژر شه وردانگه دا د حورو عجیبه مینه ده

په مینه سرور کول دا د هر مین دنده ده
د خپلواکۍ ټینګول زموږه دیرینه مینه ده

رب نه مې غوښتي چې په دې مینه کامیابه شمه
د ملالی له جوشه ډکه دا توده مینه ده.

ملالی ساپی

شھيد ته

شھيده له سڀڀڄلي عقيدې نه دې ځار پرم
د ورو، ورو بچيانو له نارې نه دې ځار پرم
د غيرت په اور کې تاوې دې جذبې نه دې ځار پرم
په گوليو بهېدلې وينې سرې نه دې ځار پرم

ما قسم کړې دى ستا په اسوېليو
چې دننم به دې هر ځاى کې زه په دار کړم
د دوزخ د اور لمبو ته بهې گذار کړم
په نازک ټټر بى بل د اور انگار کړم

که مې نه کړې ډيوې ستا د ارمان بلې
بيا مې مه بوله پښتون، له پښتنو به نه يم
شال راپه سر د جنکو کره له زلمو به نه يم.

فيض محمد تصور

۱۳۲۵ ل کال

د وینو ویالی

د جنگ په اور کې سوزېدلای نه شم
نور نو د خلکو غم زغملاى نه شم

اوبنکې تویېږي بې بهاد خلکو
دا مروارید ارزانولای نه شم
زړه مې چاودلی په غمونو کې دی
دا خوار زړگى زهیرولای نه شم
د ځوانو هیلو ځوانیمرگه ځوانان
په سره کفن کې بنځولای نه شم
بس بوره مور او ځوانه کونډه ناوې
د غم په تال کې زنگولای نه شم
نور د افغان په بنایسته وطن کې
ویالود وینوته کتلای نه شم

پرېږدئ افق د خوشبختی وځلي
د غمو پېټی په شا وړلای نه شم.

عطیه افق

امتحان

خیال یې وزړه ته تسلا راولي
مرو امیدو ته مسیحا راولي

مینې خو داسې چارې وکړې په ما
چې هر نفس ته نوم دا ستا راولي

پرېږده د سترگو ننداره دې وکړم
د زړه تیارو ته مې رڼا راولي

وخت امتحان د مینې اخلي راحم
ځکه بېلتون راته بیا بیا راولي

پښتني اوښکې به جرگه کړم ورته
که مې یو ځل راته اشنا راولي.

عطیه افق

د کاهو باران

ورېنمين تارونه به د زلفو څه کړم
څيرې گرېوان چې پرې گنډلی نه شم

د خولي خبرې خودې ډېرې وکړې
خوپه عمل کې څه ليدلی نه شم
دا خپل لاسونه به مړوند کې غوڅ کړم
چې د قصاب زړه پرې راکښلی نه شم
رنگ ته مې وگوره په خپله پوه شه
حال د زړگي درته ويلی نه شم
هسې مې سپزې په لمبو کې ولې
زه يوقوت يم ورکېدلی نه شم

وخت دې باران د کاهو وکړي پر ما
زه يې پښو ته ټيټېدلی نه شم.

امان الله غلجی
۱۳۶۴ ال کال

غزل

محفل کي شول د سيمي عاشقان لمبه لمبه
په شمع چي شي څنگه پتنگان لمبه لمبه

بنايست دي د سپوږمي غوندي ځلپري په جهان
پري ځکه شول د کلي هلکان لمبه لمبه

راځه چي يو تر بله کړو د ميني دنيا جوړه
چي عشق باندي موشي ټول غمازان لمبه لمبه

اوس بس کړه لږ خو پر پرده د جفا لمن دلبره
ستا حسن مي د زړه کړ ټول ارمان لمبه لمبه

تر خو به درته ناست زه عالم زيب يم په اميد
خونبي مي ټوله کړله ستا هجران لمبه لمبه.

عالم زيب

کاره کاته

پتنگه! عشق ته په لمبو وگوره
شمعی! ژړا ته په نخرو وگوره

دلته د ناز په خوبو سر نه شی ته
د مینې کور ته په درنو وگوره

کاره کتل په سترگو ونه کړې ته
لیلا بنایست ته د پښتو وگوره

نظر د بدو په زړه څله ساتي
دا هديره د پښتنو وگوره

لري غيرت پښتون په سر كي همپش
چېل ته روان په زولنو وگوره

دلته مېرانه د خوشال پرته ده
داله غيرت ډكه زانگو وگوره

دا د پښتو د حسن ډكه كلا
يو ځلي بيا په تاريخو وگوره.

لعل پاچا

د هیلو کاروان

د سوي زړگي حال مې له تصوير نه وپوښته
نيمگړې ارزوگانې مې تقدير نه وپوښته

د هیلو کاروانونه مې منزل ته نه رسېږي
د اوبنکو سپلا بونه مې ضمير نه وپوښته

ما جوړ ورله امپل کړو مرغلرونه د اوبنکو
اشنا پروا ونه کړه دې تقصير نه وپوښته

تنکی هیله د زړه نه مې په شونډو کې سلگی شوه
سلگی بېرته ستنه شوه دې تاثیر نه وپوښته

د سترگو په گرداب کې مې د وینو جوړ ډنډونه
د نیا په کې غرقېږي اوس تدبیر نه وپوښته

د خیال نیله یې ونښته د زلفو په ولول کې
خلاصی یې ترېنه نه شته له زنجیر نه وپوښته

د یار په غېږ کې خوښ دی هیله من د وصال تېری
هجران خپلې سترگې له شوگیر نه وپوښته.

محمد قاسم هیله من

۱۸/۱۰/۱۳۲۵

د هیلو غوتی

هلهته د دنگو پر تمناکو غرونو
لویې ورشو او زرغونې لمن کې
د گڼو ونو
د تریخ سیوري لاندې
یوه هسکه کېږدی،
د ازادۍ او خپلواکۍ په وړانگو
لکه د لمر داسې روښانه ښکاري...
یوه سپوږمۍ د کېږدی، خوا کې ناسته
سترگې (یې) په لوړو څوکو
د لویو غرو لگېږي
ورته ناپایه دښته
د لمر په وړانگو ښکلې
خپه خپه ښکارېږي

اولکه:
تاندہ غورگه
د پسرلي په موسم
ورو ورو غورپري
او بيا ټوله گل شي...
داسې د پېغلي په ماشوم زړگي کې
يوه د هيلو غوتی
د غورېدو په خاطر
سر راوباسي له گربوانه وايي:
کاشکې ما هم د يو ناپايه درياب
د قهرجنو څپو
ماتي کښتۍ ته د ساحل په هيله
لار ښوولای!

محمد قاسم هيله من

ای هېواده!

ای هېواده زه پرتا باندي مين يم
ستا په مينه کې د زړه په سر خوږمن يم

ستا بنادي زما بنادي ده غم مې غم دی
ستا د مينې په اور سوی لوعړن يم

لاقي نه وهم واقعيت درته وایم
ستا په سر زه تېر له خپل سر مال او تن يم

له اموتر سمندر زما کور يې
ستا د عشق په اور کباب په ټول بدن يم

ستاله مينې په هېڅکله منکر نه شم
زړور يم داسې نه ده چې ډارن يم

عقیده مې ده کامله په دې پوه يم
چې زه ستا په هر دښمن باندې سوېمن يم

ستاله هر رښتیني دوست سره دوست اوسم
ستاله هر وحشي دښمن سره دښمن يم

په يولاس کې مې قلم بل کې مې توره
ښه هرچا وته څرگند پرون او نن يم

ته مې ساه يې ته مې ژوند ته مې وجود يې
ستا په لار کې باعزت او پتمن يم

له هغې لارې چې ته پرې زرغونېږې
وابه نه ورمه هم تل به په رفتن يم.

لاهور ټکر

پښتني حيا

اوس چې مې په زړه کې اندېښنې راځي
وايي چې جانان سبا دلې راځي

لارې به جارو په خپل بڼو کړمه
گوره چې د ورځې که د شپې راځي

بيا به پخوانۍ مينه تازه کړمه
خير که مې حيا د پښتني راځي

راشه که راځي ته د زړه کور ته مې
کور کې د زړگي مې ولولې راځي

ستا په انتظار کې زه رڼا يم
اوبنکې مې په سترگو کې رڼې راځي.

شفیقه رڼا

۳/۱۰/۱۳۲۵

نرگسي لېمه

دا ستا د نظرياد مې په خيالونو کې راناخي
هوس مې د زرگي په پيوندونو کې راناخي

د هجر توره شپه کې د وصال شمع لگېږي
پتنگ له ډېره شوقه غورځنگونو کې راناخي
حيا د پښتنې ده چې پل ونيسي مخ ته
رخسار يې د حيا په سروگلونو کې راناخي
د سترگو په نگاه باندي دې زړه زما زخمي کړ
هر زخم د زرگي مې خنجر و نو کې راناخي
خزان د بېلتانه مې د خوښۍ پسرلي يووړ
نرگس غوندي ليمه په بارانونو کې راناخي
رېنا شوله خپه خپه د مينې سمندر کې
د عشق هره خپه يې په موجونو کې راناخي.

شفیقه رېنا

کتل

ستا په ياد کي ياره عالمونه هېرومه
د زړه په درد او غم کي پرهاړونه هېرومه

په وخت د سحرگاه باندي شبنم په گلو پرپوزي
ارمان د وصل را چي خپل دردونه هېرومه
د زړه مرغی مې والوته اسمان ته بي وزره
ديدن سره د يار دا پروازونه هېرومه
ته گل د بيابان شولي و هرې خواته خاندي
د گل په دي خندا کي ستا غمونه هېرومه
د ميني گل خزان شو د ظالم بيلتون له لاسه
خزان ته د هر گل مې خپل اهونه هېرومه

دا ستا کتل مې ياره ټول وجود راته لمبه کړ
رڼا ته د لمبي مې خپل اورونه هېرومه.

شفیقه رڼا

آه

د اسمان په مخ دا آه دی که زرگی دی پاره شوی
دا شفق دی په اسمان کې په وینو دی لړلی

یا اثر دی پاتې شوی د مظلوم شهید د وینو
یا لمن د کوم خونخوار ده که فریاد دی راوتلی

یا غوغا ده د مظلومو د اسمان سترگې سرې شوي
یا نگاري مخ سور کړی که عاشق یې دی وژلی

یا د پېغلي پښتنې مخ له حیا څخه سور شوی
یا یې سور سالو په سردی که پلوی یې دی نیولی

د اسمان لمنه سره ده که شین شوی لاله گل دی
یا یې تیک پر تندي ایښی که مین په زړه داغلی.

شفیقه رڼا

ازمون

عقل مي د عشق په تکل اور کي په لمبور غري
مينه مي خوړلن کي په انگار او په ايرو غري

نن راته په سترگو کي لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مي له دې هم د سکرو توپه سرو غري
خومره د اميد په مينه نازي مي گوگل کي زړه
عشق باندي په مالگو کي په خپلو پرهرو غري
چا د اور په سترگو کي ليدلي د اوبو مينه؟
عقل بي احساس دي په لمن کي د پردو غري
بيانا زکو نرموله ازمون نه پني وکبللي
موږه متکورو سره چرته په اغزو غري

بنکل به مي اميد کړي د سره حسن انتگي په عشق
خکه چي نن وخت ورته په پنيو کي په توبو غري.

اسماعيل

د ماضي خدا

د آه په تاو عشق لېوني وځنډل
شونډو د گل کي چي اغزي وځنډل

عقل به وناخي احساس ته خجل
حسن د غم کي که بنادي وځنډل

دود شو تکل د اسو بليو په اور
ورته پرهر زړه ارماني وځنډل

د گل خدا يي په لمبو ونيوه
سيلي په مينه د سپرلي وځنډل

نور د سباد حسن شونډي ميني
په توند شمال باندي ماضي وځنډل.

اسماعيل

۲۰/۲/۱۳۲۲

د اوبنکو جنازي

پر سوي مخ مې دي روانې سلسلې د اوبنکو
راته خند پره او کوه مې تماشي د اوبنکو

چا مې پر شونډو د خندا د خپې حل ونه ليد
عشقه گرم نه يمه راغلي مرحلې د اوبنکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زگپرويو کتار
چې د شعر سترگو نه مې خوشې دي ويالې د اوبنکو

خومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میوراته مخ کې ږدي پیالی د اوبنکو

دا به تصویر د چا د ویروي انخوړ کړی قلم
ځکه یې نوکې نه تویېږي ترانې د اوبنکو

څنگه به گاتي متکور نه شي د سترگو زما
چې شپه او ورځ ترپنه تاوېږي سرې لمبې د اوبنکو

شي به کړې د یار مغرورې سترگې عقله که نه؟
چې ورته یوسم سترې شوې اندېښنې د اوبنکو

ستا د لذت ناظر دې سپزي د عشق هیله زما
اخر به ورم د خندا کت کې جنازې د اوبنکو.

اسمعیل

۲/۲/۱۳۲۲

متکور

زه د ارمان لپاره

لکه د جوارو دانه

د اور بټۍ کې

د ازمون په گوتو

په مینه مینه

په اور واوښتم راواوښتم

خو د لمبو له تاوه

سپینه پولۍ نه شولم

او د خوږې مینې د عشق له زوره

د اور لمبو کې

متکور پاتې شوم.

اسمعیل

۲۷/۱۲/۱۳۲۵

د محمد اسماعيل يون لنډه پېژندنه

محمد اسماعيل يون د
حاجي محمد خان
زوی پر ۱۳۴۲ل
کال، د لغمان ولايت د
الينگار ولسوالۍ
دنيازيوپه يوې
روبنفکري کورنۍ
کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې يې

د الينگار ولسوالۍ د سلينگار په لومړني ښوونځي کې سرته
رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه
کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دويم
نومره بريالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو
پوهنځي د پښتو څانگې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې
څانگې څخه اول نومره بريالی او پر همدې کال بېرته د پښتو
څانگې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانگه کې د
ماسترۍ دوره پيل شوه، يون په ډېر ښه او بريالي ډول دا دوره پایته
ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا ترننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د (پوهندوی) علمي پورې ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د «کابل پوهنتون»، «هیلي»، او «شمشاد» مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې «معارف» مجلې کتونکي غړی هم و. همدارنگه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیا د جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې د لومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد د ښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرگې د دارالانشاد غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوی وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان

د جمهوري رياست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لويو جنگسالارانو او ځينو تنظيمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملگرو ملتونو د زيات فشار له امله له کاره گوښه شو. ملگرو ملتونو (UNAMA) استاد يون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوره دنده دروسپارو، خو استاد يون ونه منله او خپلې استادۍ ته يې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته يې د ځينو ملگرو په زيات ټينگار او غوښتنه، د جمهوري رياست د ملي امنيت شورا په دفتر کې د فرهنگي چارو د رياست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سر بيره لټر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد يون پر ۱۳۸۵ ال کال د افغانستان او پاکستان د امن گډې جرگې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توگه غوره شو او دا دنده يې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد يون د خپلواک ليکوال په توگه په تېرو شلو کلونو کې گڼ شمېر فرهنگي او ټولنيز خدمتونه ترسره کړي، په گڼو چاپي، راډيويي او ټلويزيوني مرکو کې يې د واقعيتونو او حقايقو د څرگند بيان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نيولی دی. که څه هم ډېر خلک د يون ليکنې، مرکې او نظريات خوښوي، خو يو شمېر داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او گټورو نظرياتو ته هم غلط رنگ او تعبير ورکوي، دا ډول

اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو تپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي گټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينگه مخالفت کوي. زه ددې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرگونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرگونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع گټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرگونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنگو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنگي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنگي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول گورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يونيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته ايښودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنگي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد يون پر خپلو فرهنگي کارونو سربېره د گڼو فرهنگي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توگه هم خپل فرهنگي رول ادا کړی، په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنگي ټولنو

د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې (او د پښتني فرهنگ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توگه د بېلابېلو ليکوالو په لسگونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلگونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستي ده، خپله يې هم په لسگونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يوزيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړي ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثر

الف- پنځونې

کتاب نوم	خرنگوالي	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې

• هيلې	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• نيمگړي ارمانونه	د حيران شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د نازوانا ياد	د سيمينار د ليکنو ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د استاد الفت ثري کليات	د استاد الفت ثرونه	درېيم ۱۳۸۷
• سيندونه هم مري	د اسحق تنگيال شعري منتخبات	دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
دويم ۱۳۸۷ د پوهنوال روستار تره کي اثر
- د افغانستان فرهنگي ميراثونو ته يوه کتنه
دويم ۱۳۸۷ د نينسي دوپرې اثر
- په افغانستان کې د جگړې جنايتکارانو محاکمه
دويم ۱۳۸۷ د پوهنوال روستار تره کي اثر

د- يونليکني

- د اماراتو سفر د اماراتو يونليک
دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی د اروپا يونليک
لومړی ۱۳۸۷
- د پنتاگون ترخندو د امريکا يونليک
لومړی ۱۳۸۷

ه- څپرني او شننې

- د محمد گل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه
دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنگ يو ځلاندي ستوری
دويم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود
دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنگ ته اوبښتې زيانونه
دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت
شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل
دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې
دويم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لويه جرگه ولسواکي او زورواکي
دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال
لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې
لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون
لومړی ۱۳۸۷
- فرهنگي فقر
لومړی ۱۳۸۷

- ۱۳۸۷ لومړې مرکه او مرکې
- ۱۳۸۷ لومړې خوشال په خپل ايډيال
- ۱۳۸۷ لومړې د کتابونو په وړومو کې
- ۱۳۸۷ لومړې افغانستان په سياسي کېلېچ کې
- ۱۳۸۷ لومړې پښتو ليکنې سمون
- ۱۳۸۷ لومړې اوسنۍ رسنۍ
- ۱۳۸۷ لومړې که نړيوال ماته وخوري؟

خداى (ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم
 تاند لري، الله (ج) دې دى له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنگي
 کارو زيار کې ورته دنور زغم او اوسېلې هيله لرم.

په درناوي
 وفوالرحمن وفا
 کابل - افغانستان

HILE

(Hoops)

The collection of young poets poems

**Collected
By:
M. Ismael yoon**

ISBN 978-9936-500-00-6

د خپرونو لړۍ: (۱)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**